

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2470/2022
24.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душан Данковић, адвокат из ..., против туженог „Гоша Монтажа“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Ђорђе Симић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3382/21 од 05.11.2021. године, у седници већа одржаној 24.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3382/21 од 05.11.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани П1 151/20 од 08.03.2021. године, са решењем о исправци те пресуде истог суда П1 151/20 од 25.05.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је као незаконито поништено решење туженог број ... од ...2013. године којим је тужиоцу отказан уговор о раду број ... од ...2002. године и обавезан тужени да тужиоца врати на рад, у року од осам дана од дана правноснажности пресуде. Ставом другим изреке, одбачен је тужбени захтев тужиоца да га суд врати на послове који одговарају његовој стручној спреми, знању и способностима. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 297.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, у року од петнаест дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3382/21 од 05.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда, исправљена решењем тог суда П1 151/20 од 25.05.2021. године, у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, потврђено је решење о трошковима

парничног поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Основног суда у Великој Плани П1 151/20 од 08.03.2021. године, исправљене решењем истог суда од 25.05.2021. године, у делу како је ближе наведено у овом ставу, а у преосталом делу је укинута. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, а трошкове састава тог одговора је тражио.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20 и 10/23-др. закон) - у даљем тексту: ЗПП, Врховни суд је оценио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог по основу уговора о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности број ... од ...2006. године и распоређен на радно место „...“. Решењем туженог број ... од ...2013. године тужиоцу је отказан уговор о раду, због престанка потребе за обављањем послова од стране запосленог. Одлуком о броју извршилаца, која је саставни део Правилника о организацији и систематизацији послова код туженог од 25.12.2012. године, као и одлуком генералног директора о потребном броју извршилаца на радном месту „...“ је предвиђено 156 извршилаца, док је за вишак запослених проглашено 58 запослених. Поступак за утврђивање вишка запослених покренут је одлуком Надзорног одбора туженог од 21.12.2012. године, којом је предвиђено да ће се у поступку решавања вишка запослених донети Програм за решавање вишка запослених, у складу са чл. 126 – 129. Колективног уговора туженог. Надзорни одбор туженог је 25.01.2013. године донео Програм решавања вишка запослених, којим је као вишак утврђено 170 (стоседамдесет) запослених и овлашћени су извршни одбор и генерални директор да утврде списак запослених за чијим радом престаје потреба. Из обједињене листе оцена „...“ и „...“ од 25.01.2013. године утврђено је да су запослени оцењени на основу оцена из листа добијених са градилишта на којима су остваривали рад, да су коришћени исти критеријуми за оцењивање свих извршилаца, те да је распон оцена био од 1 до 5. Тужилац је за редовност на раду добио оцену 3, за залагање оцену 4, за самосталност оцену 1 и коментар уз оцену „недовољан ниво самосталности у раду“. На основу образложених оцена предложено је извршном одбору да запослени на радним местима „...“ и „...“ који немају коментар „задовољава критеријуме“ или „у потпуности задовољава све критеријуме“ буду проглашени технолошким вишком. Сходно томе, извршни директор туженог је у образложеној оцени резултата рада за тужиоца навео да је од сва три критеријума за оцењивање најбитнији критеријум – самосталност у раду, а да се лоша оцена у овом сегменту, без обзира на остале радне особине, сматра елиминационим фактором. Тужилац је предложен за радника за чијим је радом престала потреба, јер је по наведеном критеријуму лоше оцењен.

На овако утврђено чињенично стање, правилно су нижестепени судови применили одредбе Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09), важећег у време доношења оспореног решења и Колективног уговора туженог од 22.10.2009. године и оценили да је тужбени захтев за поништај решења о отказу уговора о раду у конкретном случају основан.

Неосновано се, према оцени Врховног суда, наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права.

Одредбом члана 179. став 1. тачка 9) Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05, 61/05 и 54/09), било је прописано да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Према члану 153. истог закона, послодавац је дужан да донесе програм решавања вишка запослених, ако утврди да ће због технолошких, економских или организационих промена у оквиру рока од 30 дана доћи до престанка потребе за радом запослених не неодређено време.

Одредбом члана 155. став 1. наведеног закона, било је прописано да програм нарочито садржи: 1) разлоге престанка потребе за радом запослених; 2) укупан број запослених; 3) број, квалификациону структуру, године старости и стажа осигурања запослених који су вишак и послове које обављају; 4) критеријуме за утврђивање вишка запослених; 5) мере за запошљавање, предвиђене овим чланом; 6) средства за решавање социјално-економског положаја вишка запослених; 7) рок у коме ће бити отказан уговор о раду. Према ставу 3. истог члана, програм доноси управни одбор, а код послодавца код кога није образован управни одбор – директор, односно предузетник.

Колективним уговором туженог од 22.10.2009. године (чл.126 - 129) били су прописани критеријуми за утврђивање вишка запослених и то: основни критеријум – остварени резултати рада, који се утврђују на основу учинка према утврђеним нормативима и стандардима рада, а ако нормативи и стандарди рада нису утврђени, на основу образложене оцене непосредног руководиоца засноване на квалитету обављеног посла, самосталности у раду и иновација, ефикасности рада, односа према раду, радним задацима и средствима рада, дужини неплаћених одсустава, а везано за извршавање послова радног места, планова рада и других показатеља, при чему се резултати рада утврђују за период од најмање једне године. Као допунски критеријум је, за случај да запослени остварују једнаке резултате рада, било предвиђено имовно стање запосленог, а уколико запослени остварују једнаке резултате рада и имају једнако имовно стање примењују се следећи (допунски) критеријуми: број чланова породице који остварују зараду, дужина радног стажа, здравствено стање запосленог и чланова породице и број деце на школовању.

Следом наведеног, произлази да су остварени резултати рада основни критеријум прописан Колективним уговором туженог за утврђивање запослених за чијим је радом престала потреба, те да се исти узимају за период од најмање једну

годину уназад, док се остали наведени критеријуми примењују искључиво тако да, код извршилаца који су различито вредновани по овом критеријуму, није неопходно примењивати додатни критеријум предвиђен Колективним уговором.

У конкретном случају, код туженог је Програм решавања вишка запослених од 25.01.2013. године донео Надзорни одбор, а не Управни одбор односно директор како је предвиђено чланом 155. став 3. Закона о раду. Донети Програм не садржи критеријуме за утврђивање вишка запослених и друге елементе прописане чланом 155. став 1. Закона о раду. Околност да је претходно донетом одлуком Надзорног одбора туженог од 21.12.2012. године, којим је покренут поступак утврђивања технолошког вишка, предвиђено да ће бити донет програм решавања вишка запослених у складу са чл. 126.-129. Колективног уговора туженог, не значи да у Програму решавања вишка запослених нису морали бити јасно садржани критеријуми за утврђење вишка запослених, како је то изричито прописано чланом 155. став 1. тач. 4) Закона о раду. Осим тога, Програм решавања вишка запослених код туженог није садржавао квалификациону структуру, године старости и стажа осигурања запослених који су вишак и послове које обављају, као ни мере за запошљавање, нити конкретне радње о предузетим мерама запошљавања, у складу са одредбама члана 155. став 1. тач. 3) и 5) Закона о раду.

Тужени није могао ни да, уместо изричите конкретизације критеријума за утврђивање вишка запослених у Програму решавања вишка запослених, овласти Извршни одбор и Генералног директора да утврде списак запослених за чијим радом престаје потреба, јер је то противно одредби члана 155. Закона о раду. Осим тога, из садржине побијаног решења не произлази да решење садржи све елементе прописане чланом 185. став 1. Закона о раду, разлоге на који начин је тужиочев рад вреднован у односу на друге запослене на истом радном месту, нити разлоге о предузетим мерама запошљавања, а који разлози су изостали и у Програму решавања вишка запослених.

Имајући у виду све наведено, и по оцени Врховног суда, побијано решење о отказу уговор о раду је незаконито, а како је тужиоцу незаконито престао радни однос, правилно је применом члана 191. став 1. Закона о раду обавезан тужени да тужиоца врати на рад.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Како је ревизија туженог одбијена, одбијен је и његов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, док трошкови састава одговора на ревизију не представљају трошкове који су били потребни ради вођења парнице, због чега је применом чл. 153. и 154. став 2. ЗПП одлучено као у ставу другом и трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић